

Finansē
Eiropas Savienība

Projekts Nr. ENI-LLB-1-135 «Secure areas»

Prioritārās invazīvās sugas, apkarošanas metodes

Aiva Bojāre
Vaskulāro augu eksperte, Daugavpils Universitāte
07.09.2022

Puķu sprigane

(*Impatiens glandulifera*)

Viengadīgs, ātraudzīgs, 1-3 m augsts
Stublājs stāvs, zarains, sulīgs, mezglu
vietās paresnināts

Ziedi lieli, skrajos ķekaros, sārti līdz
violeti. Zied no jūlija līdz oktobrim

Auglis - pogaļa, kas nogatavojoties
strauji atveras un sēklas tiek izšautas,
1-5 m. Vienā pogaļā - 4-16 sēklas

Viens augs sezonā - 2500 sēklas.

Dīgļspēja - līdz 18 mēnešiem

Vairošanās – tikai ar sēklām

Foto: A.Bojāre

Kanādas zeltgalvīte (*Solidago canadensis*)

Daudzgadīgs, 70 – 210 cm augsts
Stublājs stāvs, vienkāršs, blīvi
apmatots

Ziedkopa blīva, skarveidīga, ziedi
dzeltenī. Zied no jūlija līdz
septembrim.

Auglis - cilindrisks sēklenis ar lidpūku
Viens augs sezonā - līdz 10 tūkstoši
sēklu

Vairošanās - ar sēklām, ar sakņu
dzinumiem

No citām līdzīgām sugām
atšķirama pēc blīvi apmatota
stublāja un lapas apakšpuses.

Daudzlapu lupīna

(*Lupinus polyphyllus*)

Daudzgadīgs, 50-130 cm augsts

Stublājs stāvs, kails, nezarots

Lapas garos kātos, staraini saliktas

Ziedkopa - garš, konisks un blīvs ķekars,
ziedi pamatformai violeti zili

Zied jūnijā, jūlija sākumā.

Auglis - plakana, zīdaini apmatota pāksts.
Vienā pākstī 5-8 (12) sēklas.

Viens augs sezonā – vairāk kā 1000 sēklu

Dīgītspēju saglabā vairākus gadu
desmitus

Vairojas ar sēklām un ložņājošiem
sakneņiem

Pīlādžlapu sorbārija

(*Sorbaria sorbifolia*)

Neliels, vasarzaļš, 1-3 m augsts, daudzstumbrains krūms.

Dzinumu miza brūna. Zari stāvi.

Lapas nepāra plūksnaini saliktas, atgādina pīlādža lapas.

Ziedi bļīvās, lielās un stāvās skarās. Ziedi balti.

Zied no jūnija līdz augustam.

Auglis - bļivi apmatots 5 someņu kopauglis.

Vairojas ar sēklām un veģetatīvi ar sakņu atvasēm

Krokainā roze

(*Rosa rugosa*)

Zems, vasarzaļš, 0.5-2 m augsts krūms

Stumbrs un zari dzeloņaini

Lapas nepāra plūksnaini saliktas, krokainas, lapas kāts dzeloņains

Ziedi lieli, karmīnsarkani

Zied no maija līdz septembrim

Auglis – liels, oranžsarkans, lodveidīgs, nedaudz saspiests riekstiņu kopauglis, ko apņem sulīga augļsedze

Vairojas ar sēklām un veģetatīvi ar sakņu atvasēm

Vārpainā korinte

(*Amelanchier spicata*)

Samērā liels, stāvs, 1.5-5 m augsts krūms

Ziedi īsos, stāvos ķekaros, balti

Zied maija beigās un jūnijā

Auglis – sulīgs, nogatavojies zilganmelns, ar apsarmi ābols

Nogatavojas augustā

Vairojas ar sēklām un sakņu atvasēm

Foto: A.Priede

Foto: <https://www.naturemobile.org/en/species/-> E.Gerhardt

<https://commons.wikimedia.org/>

Ošlapu kļava

(*Acer negundo*)

Vidēji liels, līdz 15 m augsts koks

Miza pelēkbrūna, rievaina

Lapas nepāra plūksnaini
saliktas

Divmāju augs

Vīrišķie ziedi skarveidīgos puškos

Sievišķie ziedi nokarenos
ķekaros

Zied maijā

Auglis - divīnspārnulis - riekstiņu
skaldauglis ar spārnu, spārni
saurā leņķī

Nogatavojas oktobrī

Vairojas ar sēklām un sakņu
atvasēm

Baltā robīnija

(*Robinia pseudoacacia*)

Liels, līdz 25–30 m augsts koks

Miza brūngana, vecākiem kokiem rūsgani pelēka, ar dziļām plaisām

Dzinumi ar līdz 2 cm gariem ērkšķiem

Lapas saliktas, ar 9–25 lapiņām

Ziedi garos ķekaros, balti līdz iesārti, smaržīgi.

Zied jūnijā.

Auglis - brūni iesarkana pāksts, ar 3–15 sēklām.

Nogatavojas oktobrī

Vairojas ar sēklām un sakņu atvasēm

Galvenie ienākšanas ceļi

Dārzkopībā - introducētas kā dekoratīvi krāšņumaugi vai arī kā pārtikas augi (vārpainā korinte)

Lauksaimniecībā – izmantotas kā augšnes ielabotājs un nostiprinātājs, kā vērtīga lopbarības kultūra (lupīnas)

Stādītas kāpu nostiprināšanai, dzelzceļa un maģistrāļu nogāžu stiprināšanai (rozes)

Galvenie izplatības ceļi

- No neapsaimniekotiem parkiem, pamestiem dārziem, kur suga tikusi kultivēta
- Ar augu atliekām no dārziem, kur tiek vai tikušas audzētas
- Ar piesārņotu augsni, kurā ir sēklas vai sakņu fragmenti
- Sēklas var izplatīties ar vēju (kļavas, zeltgalvītes)
- Sēklas var izplatīt putni un dzīvnieki (rozes, korintes)

- Ar ūdenstecēm– sēklas peld un pa straumi tiek pārnestas lielos attālumos
- Nejauši - cilvēka darbības rezultātā, piemēram, izmantojot dzinumus ar ziediem/augļkopām kā dekoru, pēc tam izmetot atkritumos.
- Stādi bieži nopērkami komerciālās stādaudzētavās, sēklas var pasūīt internetā

Ietekme uz vidi

- Agresīvas, izturīgas, daudzas sugas arī ilgmūžīgas, veido blīvas audzes
- Izspiež vietējās sugas
- Izmaina apgaismojuma apstākļus
- Ilgtermiņā izmaina barības vielu saturu augsnē un līdz ar to arī augu sabiedrības (lupīnas, robīnijas)
- Izdala vielas, kas kavē citu augu augšanu (alelopātija) (zeltgalvītes)
- Noplicina augsni
- Ietekmē meža sabiedrību sastāvu un struktūru (korintes, sorbārijas)
- Traucē ekosistēmu atjaunošanos
- Bieži spēj augt ekstrēmos augšanas apstākļos (rozes)

Raksturīgi invazīvām sugām – ātraudzīgas, ražīgas, dažādi izplatīšanās mehānismi, spēj pielāgoties dažādiem augšanas apstākļiem!

Būtiskākais cīņā ar invazīvām sugām

- Nepieļaut sēklu ražošanu un izplatīšanos
- Apzināti nestādīt un neaudzēt, ja ilgtermiņā nevar nodrošināt kontroli
- Neizmest augu atliekas neatļautās vietās

Dārga un laikietilpīga iznīcināšana!

Metodes

Mehāniskās metodes

➤ Pļaušana

- Būtiski pļaut pirms ziedēšanas vai ziedēšanas sākumā
- Jāpļauj maksimāli zemu
- Vēlams pļaut 2 un vairāk reizes un vairākāku gadu garumā

➤ Apstrāde ar karstu tvaiku vai ūdeni

- Efektīva metode viengadīgiem augiem vai augiem ar mīkstu lapojumu Kultivēšana + graudzāļu piesēšana

➤ Kultivēšana + graudzāļu piesēšana

Metodes

Manuālās metodes

- Izraušana, izrakšana
  - Metodes ir lietderīgas un efektīvas nelielās platībās vai atsevišķiem augiem
  - Viegli izpildāmas mitrās augsnēs
  - Nav ieteicamas augiem, kas vairojas ar saknēm un sakneņiem
  - Darbietilpīgs pasākums

Metodes

- Ganišana – liellopi, aitas, kazas u.c.

Metodes krūmu, koku izskaušanai

- Nogriešana/trimmerēšana – intensīva
- Stumbru gredzenošana
- Celmu apstrāde ar glifosātiem
- Celmu frēzēšana

<https://www.unh.edu/>

<https://cals.arizona.edu/>

<https://www.tracmaster.co.uk/>

<https://www.istockphoto.com/photo/>

Metodes

Kīmiskās metodes

- Apstrāde ar herbicīdiem
  - Salīdzinoši efektīva metode
  - Nav videi draudzīga metode
  - Iznīcina arī nemērķa sugas
  - Ierobežojumi lietošanā

Paldies par uzmanību!